15 בנובמבר 2023

גילוי בדוחות הכספיים על השלכות מלחמת חרבות ברזל

חוזר חשבונאות ושוק ההון

מלחמת חרבות ברזל גרמה להשפעה משמעותית על הפעילות העסקית של חברות רבות במשק. ישויות ציבוריות, כמו גם פרטיות, נדרשות לתת גילוי, במסגרת הדוחות הכספיים, להשפעות האפשריות של המלחמה על הפעילות העסקית והדוחות הכספיים במסגרת אירועים לאחר תקופת הדיווח. לאחרונה פרסם סגל רשות ניירות ערך דגשים לתאגידים מדווחים בדבר הגילוי הנדרש במסגרת הדוחות הכספיים ודיווחים מיידים. למרות שדגשים אלה של סגל הרשות מופנים לתאגידים מדווחים, ניתן להיעזר בפרסום זה, שמהווה Best Practice, גם לצורך בחינת הגילוי הנאות בחברות פרטיות. כמו כן, בחודש אוקטובר 2023 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות הנחיה מקצועית 2023/01 בנושא הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים.

להלן עיקרי פרסום סגל הרשות.

רקע

בימים אלה נמצאת מדינת ישראל בעיצומה של מלחמת חרבות ברזל (להלן- "**המלחמה**") כאשר מצב המלחמה הוכרז ביום 7.10.2023. אירועי המלחמה הובילו לצמצום הפעילות העסקית במשק ולהאטה בפעילות הכלכלית ויש להם השפעה לא מבוטלת על הפעילות העסקית של חברות רבות במעגלי השפעה שונים, לרבות ירידה בביקושים, קשיי גבייה, גיוס כוח אדם. כנגזרת מכך, יש למלחמה השפעות מהותיות מאוד על המשק והכלכלה והן מייצרות אתגרים רבים להמשך הפעילות העסקית והרציפות התפקודית והתפעולית של תאגידים.

סגל רשות ניירות ערך (להלן- "**סגל הרשות**") עוקב אחר ההשפעה של מצב המלחמה על התאגידים המדווחים בישראל ועל ההשפעה הנגזרת מכך על המשקיעים בשוק ההון הישראלי. עד כה, עשרות תאגידים מדווחים הפועלים בסקטורים עסקיים מגוונים, פרסמו דיווחים מיידים אודות השלכות מצב המלחמה על פעילותם העסקית. חלק מהדיווחים האמורים אף כללו אומדנים כמותיים של ההשפעה הצפויה על תוצאות הפעילות העסקית בתקופת הקרובה.

מצב המלחמה, ובפרט התמשכותו, עלול מטבע הדברים להשפיע על מגוון תאגידים (לרבות תאגידים מדווחים) ועל ענפיים עסקיים שונים שנמצאים במעגלי החשיפה הישירים והעקיפים ולהציב אתגרים משמעותיים לתאגידים במשק.

על מנת למקד את התאגידים המדווחים בנושאים שלגביהם נדרש לתת לציבור המשקיעים מידע שימושי, מדויק ועדכני על השלכות מצב המלחמה תוך שמירה על סטנדרט גבוה של גילוי עדכני ואיכותי, סגל הרשות פרסם מספר

דגשים וקווים מנחים הנוגעים לגילוי הנדרש בעת פרסום דיווחים מיידיים ולקראת הכנת ופרסום הדוח לרבעון השלישי לשנת 2023.

דגשים בדיווחים מיידים

על תאגידים מדווחים שפעילותם העסקית מושפעת או עלולה להיות מושפעת ממצב המלחמה בצורה מהותית, לוודא כי ניתן גילוי נאות למשקיעים באמצעות פרסום דיווחים מיידיים על השלכות מצב המלחמה על הפעילות העסקית בהתאם להוראות תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל- 1970 (להלן-"**התקנות**"), לרבות עדכון שוטף ורציף על התפתחויות מהותיות בקשר להשלכות אלה. על התאגידים המדווחים להקפיד שיינתן למשקיעים מידע אינפורמטיבי ועדכני המשלב מידע כמותי לצד ניתוח איכותי של ההשלכות המרכזיות של אירועי המלחמה על פעילותם העסקית ומידת ההשפעה על הרציפות התפעולית והמצב המימוני.

להלן מספר דוגמאות (שאינן מהוות רשימה סגורה) לאירועים שעל התאגיד לבחון לצורך עמידתו בחובת הדיווח:

- פגיעה מהותית בנכסים;
- השבתה מהותית או סגירה של אתרי פעילות וסניפים;
- צמצום משמעותי בפעילות העסקית ובמצבת העובדים;
- ירידה מהותית בהיקף המכירות, צבר ההזמנות והביקושים;
- פגיעה או קשיים מהותיים בשרשרת האספקה ובמערך ההפצה והשיווק;
- נגישות מוגבלת לחומרי גלם, לקוחות וספקים;
- פגיעה מהותית ברציפות התפעולית והתפקודית;
- קשיים תזרימיים ומצוקת נזילות.
- אירועי סייבר מהותיים;
- הפסדי אשראי מהותיים.

סגל הרשות מבהיר כי באופן טבעי לא כל אירוע בחיי התאגיד מצדיק עדכון של המשקיעים על התרחשותו, אך על התאגידים לבחון אם אירוע בודד או צבר של אירועים מתגבשים לכדי "אירוע מהותי" החוצה את רף המהותיות הנדרש, ואם כן לדווח עליו.

דגשים להיבטי גילוי בדוחות הכספיים

להלן מספר דגשים בפרסום של רשות ניירות ערך להיבטי גילוי בדוחות הכספיים ובדוחות הנלווים לרבעון השלישי לשנת 2023[1]:

1. ניתוח כללי של השפעת אירועי המלחמה על הפעילות השוטפת של עסקי התאגיד

ניתוח איכותי וכמותי בדוח הדירקטוריון של אירועי המלחמה להם יש השפעה מהותית על המצב הכספי (למשל- לקוחות, מלאי ורכוש קבוע), תוצאות הפעילות, יכולת השמירה על רציפות תפעולית ותפקודית, מצבת העובדים, מצב העסקים מול לקוחות, ספקים, ניתוח מדדים תפעוליים ופיננסיים מרכזיים שבהם נעשה שימוש לצורך הערכת הביצועים בענף אליו משויך התאגיד, השפעה על מקורות המימון ויכולת מחזור חובות, הסיכונים והחשיפות הנובעים ממצב המלחמה ותוכניות ופעולות שהתאגיד נקט או שבכוונתו לנקוט כדי להתמודד עם ההשלכות. את הניתוח הנ"ל יש לבצע בהתאם למגזרי הפעילות בהם פועל התאגיד.

2. ניתוח ענפי של השפעת אירועי המלחמה על עסקי התאגיד

מידע כמותי ואיכותי בנוגע לאירועי המלחמה להם יש השפעה מהותית על פעילות התאגיד בהתאם לענף בו הוא פועל. על המידע לכלול הסברים על המגמות המתפתחות והצפויות להערכת התאגיד ולהתייחס לנסיבות הספציפיות של התאגיד ולענף בו הוא פועל, לתקופת הדיווח ולתקופה ממועד הדיווח ועד למועד פרסום הדוחות. כמו כן, על התאגיד לכלול מידע על תוכניות ופעולות שהתאגיד נקט או שבכוונתו לנקוט כדי להתמודד עם ההשלכות.

סגל הרשות פרסם מספר דוגמאות לגילוי שעל התאגיד לבחון את הכללתו בענפים מסוימים (מלונאות, נדל"ן יזמי, קבלנות ביצוע ותשתיות, נדל"ן מניב, תעופה, תיירות, קמעונאות אופנה והלבשה, ליסינג, תעשייה, גז ונפט, הייטק, אשראי חוץ בנקאי ובתי השקעות). סגל הרשות הבהיר כי הדוגמאות והענפים הנ"ל נועדו להוות דוגמאות מייצגות בלבד מהן ניתן להקיש גם לאירועים וענפים אחרים והרשימה שפרסם אינה ממצה את כלל הסקטורים אשר מושפעים או עשויים להיות מושפעים מאירועי המלחמה והיא נועדה להמחשה בלבד של היבטי גילוי מסוימים שנדרשים לשם הצגת תמונה ברורה למשקיעים אודות השפעת המלחמה על הפעילות העסקית של התאגידים המדווחים אשר פועלים באותם ענפים. על כל תאגיד מדווח להתאים את היקף הגילוי המתבקש בהתאם לנסיבות הספציפיות שחלות עליו.

[1] **דגשים אלה של הרשות נכונים גם לגבי חברות פרטיות.**

3. ניתוח מצב מימוני ופיננסי

א. גילוי בדוח הדירקטוריון על המצב המימוני והפיננסי

- במסגרת הסברי הדירקטוריון אודות הערכת השלכות המלחמה על מצבו הפיננסי של התאגיד, הנזילות, האיתנות הפיננסית, מקורות המימון העומדים לרשותו ויכולתו לעמוד בפירעון התחייבויותיו, יש לכלול גילוי איכותי וכמותי אשר יאפשר ניתוח מקיף של ההשלכות האמורות ושל הערכות התאגיד לגבי יכולת הפירעון. במסגרת הגילוי יש לפרט את עיקרי הנחות המפתח, שיקול הדעת שהופעל, ואת התרחישים השונים שהובאו בחשבון, אשר עומדים בבסיס הערכות התאגיד לגבי יכולת הפירעון. ככל שהערכת התאגיד בנוגע ליכולתו לעמוד בפירעון התחייבויותיו רגישה יותר להנחות מסוימות ולתרחישים עתידיים בקשר למלחמה (למשל הנחות בקשר להתמשכות המלחמה, קצב ההתאוששות של התאגיד מהמלחמה וכדומה), יש להרחיב את הגילוי, לרבות הכללת ניתוחי רגישות ומתן תרחישים שונים.
- על התאגיד לכלול מידע עדכני באשר לפעולות ולתוכניות שהוא ביצע או מתכנן לבצע על מנת לחזק את האמצעים הנזילים ומקורות המימון העומדים לרשותו, התייחסות ליכולתו לגייס הון וחוב במערכת הבנקאית והחוץ בנקאית, גמישותו הפיננסית, נכסים שאינם משועבדים, מסגרות אשראי מאושרות שטרם נוצלו וקווי אשראי פנויים.
- על התאגיד להתייחס לשינויים מהותיים שנערכו בהסכמי מימון (כגון, בהלוואות).
- על התאגיד להתייחס לעמידה באמות מידה פיננסיות, להפרת אמות מידה פיננסיות והשלכותיהן על התאגיד, ולצפי (ברמת ודאות גבוהה) להפרת אמות מידה פיננסיות בתקופות דיווח עוקבות בעקבות המלחמה ותוכניות התאגיד להתמודד עם כך.
- על התאגיד להתייחס לפיגור בתשלומים (למשל תשלומי חכירה, תשלומי שכירות, תשלומי ריבית) והשלכותיו ותוכניות התאגיד להתמודד עם כך.
- על התאגיד להתייחס לשינויים מהותיים בקצב שריפת המזומנים (בפרט כאשר ישנו צמצום משמעותי בפעילות העסקית בעקבות המלחמה).

ב. תזרים מזומנים חזוי

תקנות הדוחות קובעות חובת צירוף גילוי בדבר תזרים מזומנים חזוי בהתקיים סימני אזהרה המפורטים בתקנות, לרבות, גירעון בהון העצמי, הפנית תשומת לב בחוות הדעת בדבר מצבו הכספי של התאגיד, גירעון בהון החוזר וכדומה). בהקשר זה סגל הרשות מדגיש, כי בהתאם להוראות התקנות התאגיד נדרש לבסס ולפרט את ההנחות העומדות בבסיס התזרם החזוי המצורף. לעניין זה יש ליישם את הדגשים המפורטים בעמדה של סגל הרשות בעניין גילוי אודות הנחות, הערכות ותוכניות התאגיד בקשר להשלכות המלחמה המתוארים לעיל. כמו כן, יש לכלול ניתוחי רגישות למשתנים תלויי שוק ובמידת הצורך גם למשתנים אחרים במטרה להקנות למשקיעים הבנה טובה יותר של התרחישים האפשריים.

נוסף לכך, במקרים שבהם מתקיים סימן אזהרה שמקורו בגרעון בהון החוזר (תקנה (ב)(14)(א)(4) לתקנות הדוחות) נדרש לפרט את הבחינה שקיים הדירקטוריון, ואת הנימוקים להחלטתו תוך פירוט הפרמטרים הכמותיים והאיכותיים עליהם התבסס הדירקטוריון לצורך קביעה זו.

ג. גילוי בדוחות הכספיים בדבר מצב פיננסי והנחת העסק החי

בעת בחינת הנחת העסק החי ומצבו הפיננסי של תאגיד בהתאם לתקני ה-IFRS, תאגיד נדרש לבחון את יכולתו לעמוד בפירעון התחייבויותיו ולהמשיך ולפעול כעסק חי בעתיד הנראה לעין. על התאגיד לכלול במידת הצורך גילוי מפורט במסגרת הביאורים לדוחות הכספיים (בדרך כלל זהו הביאור הראשון) בנוגע להערכתו ולהנחות העומדות בבסיס הערכות אלה. בחינה זו מקבלת משנה תוקף נוכח השפעת המלחמה על הפעילות העסקית של תאגידים מדווחים רבים וככל שאירועי המלחמה ימשיכו להשפיע על הפעילות העסקית באופן מהותי. כך למשל, ככל שלהערכת התאגיד קיימת אי ודאות בקשר ליכולתו לעמוד בפירעון התחייבויותיו, אך אין ספקות משמעותיים באשר ליכולתו להמשיך ולפעול כעסק חי, התאגיד נדרש, בהתאם להוראות ה-IFRS (תקן חשבונאות בינלאומי מס' 1 בדבר הצגת דוחות כספיים) לכלול גילוי מפורט באשר להנחות העומדות בבסיס הערכות אלה, לרבות תוכניות ההנהלה בעניין וסבירות התממשותן. במסגרת בחינה זו יש להביא בחשבון אירועים שאירעו עד למועד פרסום הדוחות הכספיים.

סגל הרשות מבהיר כי בהתאם לתקני ה-IFRS, בחינת הנחת העסק החי נעשית עד למועד פרסום הדוחות הכספיים. על כן, ביחס לדוחות הרבעון השלישי לשנת 2023, על הנהלת התאגיד לקחת בחשבון את כל המידע הזמין ברשותה, לרבות השלכות המלחמה על פעילות התאגיד ומצבו הפיננסי ושאר מקרי אי הוודאות אשר מתקיימים ומשפיעים על פעילות התאגיד.

על התאגידים המדווחים להקפיד כי הגילוי שייכלל בדוחות הכספיים יאפשר להבין את הערכתם בנוגע להשלכות המלחמה על מצבם הפיננסי, באופן שבו יהיה ברור מתייחס לאי ודאות הנוגעת למצב הפיננסית או להשפעה על עסקי התאגיד אשר אינה משפיעה על יכולת התאגיד לעמוד בהתחייבויותיו (למשל צמצום משמעותי בפעילות העסקית). הבחנה זו חשובה גם לעניין בחינת קיומם של סימני אזהרה לעניין גילוי בדבר תזרים מזומנים חזוי.

ד. נוסח פסקת הדגש עניין (הפניית תשומת לב) של רואה החשבון המבקר

במקרים בהם רואה החשבון המבקר בוחר לכלול פסקת הדגש עניין (הפניית תשומת לב) בחוות דעתו (בהתאם לתקן ביקורת 705) או בדוח הסקירה (בהתאם לתקן סקירה 2410) המצורפים לדוחות הכספיים, קיימת חשיבות כי נוסח ההפניה יהיה מובן וברור לציבור המשקיעים באשר למהות ההפניה לשמה בחר רואה החשבון המבקר להפנות את תשומת הלב. על נוסח ההפניה לאפשר לקוראי הדוחות להבין בצורה ברורה האם מדובר בהפניית תשומת לב בדבר השפעה משמעותית שעשויה להיות לתוצאת אי ודאות מהותית שאינה קשורה להנחת העסק החי, או בהפניית תשומת לב בדבר מצבו הפיננסי של התאגיד שאינה עולה לכדי ספקות משמעותיים להמשך פעילות

התאגיד כעסק חי, או בהפניית תשומת לב בדבר ספקות משמעותיים להמשך פעילות התאגיד כעסק חי ("הערת עסק חי").

4. אירועים לאחר תאריך המאזן

תקן חשבונאות בינלאומי 10, אירועים לאחר תקופת הדיווח ("IAS 10") קובע הוראות בדבר הטיפול והגילוי לגבי אירועים שאירעו לאחר תקופת הדיווח, תוך הבחנה בין אירועים מחייבי התאמה לאירועים שאינם מחייבים התאמה.

התאם להוראות IAS 10 (כמו גם תקן חשבונאות ישראלי מס' 7), המלחמה שהחלה ביום 7 באוקטובר 2023 היא בגדר אירוע שאינו מחייב התאמה לגבי הדוחות הכספיים לשנת 2022 והדוחות הכספיים לרבעון השלישי של שנת 2023.

סגל הרשות מדגיש כי תאגידים מדווחים נדרשים לבחון, בהתאם לנסיבות הספציפיות שלהם, את האירועים שהתרחשו לאחר תקופת הדיווח והשפעתם על התאגיד. בקשר למלחמת חרבות ברזל סגל הרשות מדגיש כי אם תאגיד קובע כי אירועים אינם מחייבי התאמה, עליו לכלול בדוחות הכספיים גילוי בהתאם להוראות IAS 10 בדבר אופי האירוע ואומדן ההשפעה הכספית שלו, ככל שניתן לאמוד השפעה זו. ככל ואין זה מעשי לאמוד השפעה כספית של האירוע, מומלץ לתת הערכה לאומדן זה. יש ללוות את המידע בביאורים באמידת ההשפעה של האירועים מבחינה איכותית וכמותית ועל פעילותו העסקית של התאגיד.

סגל הרשות הבהיר כי תאגידים המספקים מידע צופן פני עתיד במאמץ לעדכן את המשקיעים על התפתחויות מהותיות, כולל מגמות צפויות או אי וודאיות בנוגע להשפעת אירועי המלחמה יכולים לעשות שימוש בהגנה שנקבעה לעניין זה בסעיף 32א לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.

הרשות מצפה כי תאגידים שכללו בדוחות קודמים תחזיות על יעדים עסקיים ופיננסיים וביצועים תפעוליים, יבחנו את הצורך לעדכן את התחזיות הללו לאור השפעת המלחמה על מנת לספק מידע שימושי ועדכני יותר לציבור המשקיעים.

סגל הרשות הדגיש כי על התאגידים המדווחים להציג את המידע בדבר השלכות מצב המלחמה בצורה ברורה, מפורטת, עניינית ולא סלקטיבית, שתאפשר למשקיעים להעריך את ההשפעה בצורה מיטבית ומאוזנת.

לצפייה בחוזר לחץ כאן.

אנו עומדים לרשותכם לכל מידע נוסף, ככל שיידרש.

בתקווה לימים טובים ושקטים,

קנובל בלצר סוראיה ושות'
רואי חשבון

חוזר זה נועד למסירת מידע כללי בלבד. אין לראות בחומר המתפרסם בחוזר זה משום ייעוץ או חוות דעת כלשהיא. לפני נקיטת צעדים כלשהם אנו ממליצים על קבלת ייעוץ מקצועי.

הודעה זו נשלחה אליך מתפוצת הדואר של קנובל בלצר סוראיה ושות', רואי חשבון.
אם אינך מעוניין לקבל הודעות נוספות מהתפוצה נא לחץ כאן.
לכל בעיה או שאלה נא לפנות ל- info@mgi-israel.co.il או בטלפון +972.3.600.7822